

**FOREDRAGSHOLDER,
FORFATTER OG
KONSULENT
BESTYRELSÆSFORMAND
FOR KULTURPRINSEN I
VIBORG**
LONE BELLING

DELTA I DEBATTEN:
Debatindlæg og kronikker mailes til
debat@fyens.dk - vedhæft gerne foto.

Manuskripter kan sendes til:
Meninger, Fyens Stiftstidende,
Banegårdspladsen 1, 5100 Odense C

Angiv altid navn og adresse. Redaktionen forbeholder sig ret til at forkorte indlæg.

Længde på indlæg:
Læserbrev: Maksimalt 1000 anslag
Kommentar: Maksimalt 3500 anslag

Tirsdagstænk tanken

Opinion har samlet et panel af skribenter, der fremover på skift hver tirsdag sender begrebet 'bæredygtighed' tæt på os ved at fortælle, hvordan de ser, at vi kan komme fornuftigt ind i fremtiden og håndtere de problemer, der er - både lokalt og i det store perspektiv. Følg med fra i dag

Vi skal huske, at der kommer nogle efter os. Globaliseringen har gjort os nærsynede

Du har ikke arvet jorden af dine forældre, men lånt den af dine børn, siger et indiansk visdomsord – og jeg har lært at det man låner skal man aflevere tilbage i samme tilstand. Derfor må det være enhver ansvarlig generations opgave at sørge for at dem, der kommer efter har samme mulighed for at skabe et lige så sundt og godt liv som vores – og gerne bedre, sådan som vi har oplevet i Danmark de seneste generationer.

HVIS IKKE VI husker det i vores valg og handlinger så kan de kommende generationer med rette komme efter os med bebrejdelser: Hvorfor handlede I ikke på jeres viden?

De har hovedet inde i vaskemaskinen, fingrene i komposten og øjnene på affald der kan samles, sorteres, genbruges og måske undgås. De går i 5. og 6. klasse på Velling Friskole ved Ringkøbing. De har hørt om FN's 17 verdensmål for bæredygtig udvikling og har valgt at fordybe sig i tre projekter om kompostering, mikroplast i drikkevand og affaldssortering. Både for at lære mere om hvordan mennesker sætter spor i økosystemet, men også for at gøre noget, at handle på deres viden.

Børn har ofte en umiddelbar forståelse for sammenhænge, og at det, vi gør, vender tilbage.

FOR AT FORSTÅ de større processer har de været på en række virksomhedsbesøg og også undersøgt filteret i skolens vaskemaskine. For hvad sker der, når man vasker klude med plast? Hvor kommer det hen, hvad er konsekvenserne og ikke mindst: Hvad kan man gøre? Sammen med skolens pedel har de fundet nye løsninger.

Konkret har det betydet, at der nu er en række forældre, der sørger for hjemmestrikkede karklude. På den måde understøtter de børnenes oplevelse af, at det er muligt at handle lokalt i fællesskaber ud fra en globale mål. Måske kan man som voksen føle sig handlingslammet overfor klimaforandringer, udryddelse af dyrearter og pres på sparsomme ressourcer, og derfor er det vigtigt at støtte børnenes initiativer og handlekraft – det får de brug for i fremtiden, når de skal genskabe en klode i balance.

HVILKE FORÆLDRE OG bedsteforældre ønsker ikke det bedste for deres børn og børnebørn? Men det synes som om, at samtidig med at vores verden med globaliseringen er blevet større, så er vores tidsperspektiv blevet kortere. Vi planter ikke længere egetræer til fremtidens krigsflåde eller æbletræer til kommende generationer. Når der peges på forurening af drikkevand, hormonforstyr-

rende stoffer i miljøet eller vores vaners klimaaftryk, så bliver det ofte de kortsigtede behov og interesser der vægtes.

HVOR ER STEMME fra de unge, børnene og de ufødte? Det er jo dem der skal leve med konsekvenserne af vores beslutninger, men de voksne som har mulighed for at ændre rammer og vilkår for børnenes fremtidig liv – udtrykt med en 11-årige ord i et avisinterview: "Vi kan selv gøre nogle små ting i hverdagen. Genbruge mere, spise færre bananer og mindre okseskød. Men de store ting som vindmøller og billigere elbiler, det er jo de voksne, der bestemmer det."

JA, DET ER de voksne der bestemmer. Os selv, dem vi stemmer på og dem vi køber vores varer af. Vi kan ændre rammer, tage initiativer og handle inden for vores eget lokale eller faglige område, men vi skal gøre det sammen med børnene. Både fordi det er deres fremtid, men også fordi børn har en intuitiv forståelse af forbundethed, og med den rette viden kan de være dem der skubber til de voksne.

Som drengen i *Kejserens nye klæder* kan de fortælle os at vi ikke har tøj på. At det ikke altid er vores smukke ønsker om en god fremtid for vores børn afspejles i hverdagens handlinger.

Illustration: Gert Ejton

Det har forældrene erfaret på Velling Friskole. For det stopper ikke med karkludene. Børnene har taget deres engagement og nye viden med hjem og har stillet nærgående spørgsmål til forældrenes vaner og valg med f.eks. krav om at få madpakken serveret i madpapir og ikke i det energislugende stanniol. Og behøver vi købe nyt? Kunne vi ikke genbruge og blive bedre til at affaldssortere?

Skolen har fra sommeren 2017 indført et nyt fag på mellemtrinnet: *Bæredygtig Dannelse*. Ønsket har været at sætte både dannelse og bæredygtighed på dagsordenen. For hvis vi skal leve mere bæredygtigt skal også dannelsesprocesser i spil.

HVAD VIL DET sige at være menneske i samspil med andre og naturen? Hvad fordrer det at være et ansvarligt menneske, og hvilke kapaciteter skal udvikles?

Derfor lærer eleverne ikke kun om FN's 17 verdensmål. De arbejder også med indre og social bæredygtighed med fokus på nærvær og empati, så de kan fokusere og mærke både sig selv og andre. Det handler om at holde opmærksomheden og ikke hele tiden blive distraheret – ikke mindst af digitale forstyrrelser. Det handler om fællesskaber med plads til alle. Hvor inklusion ikke er et fint ord, men noget vi mærker

i maven og hjertet, fordi vi har trænet og udviklet vores empatiske evner. Fordi vi forstår, at vi har brug for hinanden. Og børnene er vilde med timerne og synes ikke, der er tid nok til både at træne nærvær og bidrage til realisering af de 17 verdensmål.

Skolens initiativ er på kort tid gået fra spirende ideer til en levedygtig plante med grokraft til at brede sig videre ud til de andre årgange, ligesom det begynder at sætte spor i familierne.

Hvis det rodfæster sig lokalt, kan det blive endnu et eksempel på hvad mennesker kan når de går sammen i fællesskaber. For det ligger jo lige under overfladen, det er stadig levende – dette rum hvor mennesker vil hinanden.

DET VAR TYDELIGT, da jeg kom til forældreaften i Velling for at fortælle om Bæredygtig Dannelse. Så møder der mere end 100 mennesker op, for hvad er det de har gang i på skolen? Og da alle skal hilse på alle kommer vi ikke i gang til tiden. Men vi ser hinanden, synger sammen og mange deltager engageret i debatten.

Det er et godt afsæt for en bæredygtig fremtid, for som en pige sagde til en avis: "Det er alle der skal gøre noget sammen. Jeg har set noget om, at man først skal få sin familie med, så hele byen, så hele landet og så hele verden"